

NORD KAPITALFORVALTNING AS
Vårlivegen 5
9012 TROMSØ

VÅR REFERANSE
22/10319

DERES REFERANSE

DATO
26.06.2023

Tilsynsrapport

1. Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tematisyn hos utvalgte registrerte forvaltere av alternative investeringsfond, herunder Nord Kapitalforvaltning AS, org. nr. 896 460 412 (Foretaket). Tema for tilsynet var foretakenes tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvv). Tematisynet ble varslet via Altinn den 19. september 2022.

Foretaket er registrert som AIF-forvalter etter AIF-loven (aifl.) § 1-4 annet ledd. Registrerte AIF-forvaltere er etter AIF-loven § 1-4 unntatt av store deler av AIF-lovens krav, men hvitvaskingsregelverket gjelder fullt ut.

Foretakene som ble valgt ut til å delta i tematisynet ble bedt om å sende inn foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering (jf. hvvl. § 7), foretakets rutiner (hvvl. § 8) en oversikt over foretakenes kunder, og opplysning om hvem som var utpekt som hvitvaskingsansvarlig (hvvl. § 8 (5)). Videre ble foretakene bedt om å redegjøre for foretakenes opplæring av ansatte (hvvl. § 36), foretakenes løpende oppfølging av kunder (hvvl. § 9) og eventuell bruk av tredjeparter i forbindelse med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. hvv. §§ 22-23

2. Foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering

2.1. Rettslig utgangspunkt

Rapporteringspliktige, herunder registrerte AIF-forvaltere, må identifisere og forstå risikoen Foretaket er eksponert for. Alle rapporteringspliktige skal ha en risikovurdering, jf. hvitvaskingsloven § 7. Gjennom risikovurderingen skal den rapporteringspliktige identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet, da denne skal danne utgangspunktet for den rapporteringspliktiges utarbeidelse av rutiner, samt den øvrige implementeringen av hvitvaskingsregelverket.

Risikovurderingen skal omfatte foretakets egen virksomhet, produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder, kundegrupper og geografiske forhold. Også terrorfinansieringsrisikoen skal vurderes, selv om risikoen anses lav. Sentrale elementer i risikovurderingen vil være erfaringene den rapporteringspliktige gjør seg gjennom virksomheten, herunder kunnskap om egen kundemasse, og fra undersøkelser og rapportering om mistenkelige forhold.

Risikovurderingen må oppdateres jevnlig for å kunne være et praktisk verktøy for rapporteringspliktige. En fornyet vurdering bør gjøres minimum årlig eller hyppigere ved behov. Relevante momenter vil være ny kunnskap om metoder og trender for hvitvasking og terrorfinansiering, enten basert på oppdaterte erfaringer fra den rapporteringspliktige selv, eller fra eksterne kilder. Videre skal rapporteringspliktige særskilt vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering før nye produkter og tjenester tilbys, og før ny teknologi tas i bruk, jf. hvitvaskingsloven § 7 tredje ledd.

Det må fremgå av risikovurderingen at foretaket har vurdert både eksterne trusler mot virksomheten og interne forhold (sårbarheten ved virksomheten) som påvirker risikoen for at foretaket kan bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Fordi de eksterne og interne forholdene er bestemmende for foretakets risiko for å bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering, må risikovurderingen inneholde en samlet vurdering av hvordan eksterne og interne forhold påvirker hverandre (risikoen). Selv om foretaket kjenner sine kunder godt og foretaket av den grunn vurderer risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering som lav, plikter foretaket å foreta en virksomhetsinnrettet risikovurdering og dokumentere disse vurderingene.

Finanstilsynet forventer at alle rapporteringspliktige ved utarbeidelse av risikovurderingen baserer seg på interne og eksterne kilder, og av eksterne kilder forventes at rapporteringspliktige som et minimum benytter gjeldende Nasjonal risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering og Finanstilsynets risikovurdering for foretak under tilsyn.

2.2.Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Basert på informasjonen mottatt fra Foretaket kunne Finanstilsynet ikke se at Foretaket har vurdert risikoen for terrorfinansiering i Foretaket spesielt, men i all hovedsak vurdert risikoen for terrorfinansiering sammen med risikoen for hvitvasking. Risikovurderingen er datert 10. mars 2021. Det var ikke vedlagt en versjonslogg for dokumentet.

Finanstilsynet anså foreløpig den virksomhetsinnrettede risikovurderingen som noe mangelfull ettersom den manglet en egen vurdering av risikoen for terrorfinansiering.

Risikovurderingen skulle også vært oppdatert minimum årlig i henhold til Foretakets egne rutiner. Ettersom Finanstilsynet ikke har mottatt en versjonslogg, ble det lagt til grunn at det vedlagte dokumentet er første versjon av Foretakets risikovurdering.

2.3.Foretakets tilsva

Foretaket tar i sitt tilsva Finanstilsynets merknad knyttet til risiko for terrorfinansiering til etterretning, og det opplyses at det vil sørge for at risiko for terrorfinansiering spesifikt tas inn under årets gjennomgang av virksomhetsinnrettet risikovurdering.

Foretaket opplyser at det ikke har gjennomført endringer i virksomheten eller egne produkter siden oppstart, og at det heller ikke har identifisert særlige endringer i ytre risikoforhold som har foranlediget endringer i risikovurderingen siden oppstart.

Det opplyses at ytre risikofaktorer ville bli revurdert som ledd i årets gjennomgang av den virksomhetsinnrettede risikovurderingen som skulle gjennomføres i mars 2023. Det ville da også bli påført en versjonslogg som ville fremgå av selve dokumentet.

2.4.Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet anser det som en mangel ved den virksomhetsinnrettede risikovurderingen på tilsynstidspunktet at den ikke hadde en egen vurdering av risikoen for terrorfinansiering, og at den ikke var oppdatert minimum årlig, slik den skulle i henhold til foretakets egne rutiner. Finanstilsynet tar til etterretning at disse forhold rettes opp i forbindelse med årets gjennomgang av risikovurderingen.

3. Rutiner for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

3.1. Rettslig utgangspunkt

Foretaket plikter å ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i, eller i medhold av, hvitvaskingsloven, jf. § 8. Dette innebærer at det blant annet må utarbeides rutiner for risikoklassifisering av kunder, gjennomføring av løpende kundetiltak, bruk av støtteverktøy, rutiner om undersøkelse og rapportering av mistenkelige forhold mv. Rutinene skal være operasjonelle og beskrive hvordan foretaket i praksis skal etterleve hvitvaskingsregelverket. De skriftlige rutinene må dekke både plikter som skal sikre at foretaket har forsvarlig styring og kontroll med antihvitvaskingsarbeidet, og plikter som skal ivaretas av de ansatte i det daglige arbeidet. Rutinene må blant annet beskrive hvordan foretaket skal etterleve hvitvaskingsregelverket, herunder angi hva som skal gjøres, hvordan og når dette skal gjøres og hvilke vurderinger som skal ligge til grunn.

For at rutinene skal virke etter sin hensikt, må de være tilpasset virksomhetens art og omfang, hvilket betyr at det må være en klar sammenheng mellom den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og rutinene. Dette innebærer at rutinene blant annet skal beskrive arbeidsprosesser som har til formål å redusere risiko som er identifisert i foretakets risikovurdering. Foretaket kan anvende standardiserte rutineverk, men disse må tilpasses den konkrete virksomheten for å sikre at rutinene er risikobaserte for den enkelte virksomhet, og tilpasset dennes produkter, kunder mv.

Rutinene skal holdes oppdatert. Behovet for oppdatering avhenger av virksomhetens type og omfang. Det vil generelt være nødvendig å revidere rutinene når risikovurderingen er revidert, og ellers ved nye regulatoriske krav, ved utvikling av nye produkter, eller ved andre endringer i risikobildet eller i virksomheten. I alle tilfeller forventes det at det gjøres en vurdering av om det er behov for justeringer i rutineverket minimum årlig.

Tilpassede rutiner er en forutsetning for at de ansatte skal kunne gjennomføre tilstrekkelige vurderinger og iverksette nødvendige tiltak. Det vil ikke være tilstrekkelig at rutinene bare gjengir de overordnede plikter og forventninger som følger direkte av lov og rundskriv. Rutinene skal være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige, og det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene. Mer detaljerte rutiner som beskriver hvordan pliktene skal utføres (operative rutiner) kan fremgå av egne dokumenter eller systemer, for eksempel i form av sjekklister. De operative rutinene kan fastsettes på et lavere nivå i foretaket, men må ha en klar forankring i den overordnede rutinen.

3.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurdering

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at den vedlagte "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" ikke synes å være knyttet opp mot Foretakets risikovurdering. Videre vurderte Finanstilsynet at rutinen ikke tar hensyn til egenskaper ved Foretaket som ville gitt en lavere eller høyere risiko, og at den i stor grad bærer preg av å være generisk. Selv om Foretaket ikke benytter

tredjeparter, inneholder for eksempel instruksen et kapittel om "Utkontraktering og kundekontroll utført av tredjepart" uten at dette kommenteres.

Finanstilsynet vurderte at rutinen i stor grad gjengir fra lov, forskrift og Finanstilsynets veiledning hvilke tiltak Foretaket skal gjøre for å identifisere egne kunder, gjenkjenne mistenkelige transaksjoner og i hvilke tilfeller Foretaket skal gjennomføre forsterkede kontrolltiltak, herunder for politisk eksponerte personer. Finanstilsynet vurderte at rutinen i liten grad var operasjonell med beskrivelse av arbeidsprosedyrer, den var ikke datert og Finanstilsynet kunne på bakgrunn av dokumentasjonen ikke se at den hadde vært styrebehandlet.

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at rutinene fremstår som overordnede og retningslinjepregede, og at de i liten grad egner seg som operasjonelle rutiner som gir de ansatte veiledning om hvordan oppgavene skal utføres. Det ble i den forbindelse vist til at rutinene for løpende oppfølging i all hovedsak beskriver når oppfølgingen skulle finne sted, og ikke hva den enkelte skal gjøre og hvilke vurderinger som skal foretas.

Tilpassede rutiner er en forutsetning for at de ansatte skal kunne gjennomføre tilstrekkelige vurderinger og at det iverksettes nødvendige tiltak. Rutinen skal ikke bare gjengi overordnede plikter og forventninger som følger direkte av lov og veiledninger.

3.3.Foretakets tilsva

Foretaket opplyser at instruksen for tiltak mot hvitvasking ble senest fastsatt av styret i 10. mars 2021. Når det gjelder tilpasningsnivå bemerker Foretaket at det ikke har noen løpende etablering av kundeforhold, ettersom Foretaket forvalter lukkede investeringsfond. Foretaket bemerker at etablering av kundeforhold (utenfor tilfeller av overdragelse av fondsandeler i sekundærmarkedet (som ikke har funnet sted ennå)), skjer med flere års mellomrom. Foretaket anfører at dette gjør det mer naturlig å vurdere nærmere tilpasninger i både instruksverk og risikovurderinger forut for og i sammenheng med den faktiske etablering av nye fond, ettersom det er ved disse tidspunktene risikoen for hvitvasking/terrorfinansiering med hensyn til Foretakets virksomhet er størst.

Foretaket anfører at det at det som registrert aif-forvalter kun er rettet mot profesjonelle investorer i seg selv innebærer en "filtrering" av type kunder og aktuelle kundetiltak.

Ettersom Foretaket har etablert et svært begrenset antall fond (tre) med et svært begrenset antall investorer (fem), har ikke Foretaket ansett det hensiktsmessig å formalisere nærmere den praktiske gjennomføringen av kundetiltak i forbindelse med aksept av investorer, men heller kun gjennomført kundetiltakene i samsvar med de generelle instruksene og basert på den konkrete risikovurderingen av hver kunde/investor.

3.4.Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at anførselene i Foretakets tilsva gir grunnlag for en endret vurdering av instruksen. Det er Finanstilsynets vurdering at den vedlagte "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" ikke synes å være knyttet opp mot Foretakets risikovurdering. Rutinen tar ikke hensyn til egenskaper ved Foretaket som ville gitt en lavere eller høyere risiko, og bærer i stor grad preg av å være generisk. Finanstilsynet tar til etterretning at instruksen for tiltak mot hvitvasking ble fastsatt av styret 10. mars 2021.

Rutinen gjengir i stor grad fra lov, forskrift og Finanstilsynets veiledning, hvilke tiltak Foretaket skal gjøre, og er i liten grad operasjonell med beskrivelse av arbeidsprosedyrer. Finanstilsynets vurdering er at rutinene fremstår som overordnede og retningslinjepregede, og at de i liten grad

egner seg som operasjonelle rutiner som gir ansatte veiledning om hvordan oppgavene skal utføres. For eksempel beskriver rutinene for løpende oppfølging i all hovedsak når oppfølgingen skulle finne sted, og ikke hva den enkelte skal gjøre og hvilke vurderinger som skal foretas.

Tilpassede rutiner er en forutsetning for at de ansatte skal kunne gjennomføre tilstrekkelige vurderinger, og at det iverksettes nødvendige tiltak. Rutinen skal ikke bare gjengi overordnede plikter og forventninger som følger direkte av lov og veiledninger. Dette er forventninger som også stilles til registrerte aif-forvaltere med de kjennetegn ved virksomheten som Foretaket har vist til i sitt tilsvaer.

4. Foretakets løpende oppfølging av kunder og tilhørende tiltak

4.1. Rettslig utgangspunkt

Den rapporteringspliktige skal etter hvvl. § 24 gjennomføre løpende oppfølging av kundeforhold på grunnlag av en vurdering av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. Rapporteringspliktige skal oppdatere kundeopplysninger og annen relevant dokumentasjon, samt overvåke kundeadferd, herunder transaksjonsmønster. Plikten omfatter også screening mot FNs og EUs sanksjonslister.

Den rapporteringspliktige skal løpende følge med på kundenes aktivitet og påse at den kjenner kunden tilstrekkelig til å gjennomføre nødvendige kundetiltak og vurderinger for å kunne håndtere risikoen som den enkelte kunde innebærer. Formålet med oppfølgingen er å påse at kundeinformasjonen er oppdatert og å oppdage avvikende eller endret atferd fra kunden.

Hvor hyppig det er behov for å gjennomføre periodisk løpende oppfølging vil bero på kundens risikoklassifisering og kundens atferd. Normalt vil det være tilstrekkelig å oppdatere informasjon og dokumentasjon ved endrede forhold, i tillegg til etter faste intervaller.

Felles for periodisk og hendelsesbasert løpende oppfølging er at den blant annet skal omfatte og overvåke at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Kundetiltakene i den løpende oppfølgingen skal på samme måte som ellers, være risikobaserte og tilpasset den aktuelle risikoen.

Avvik fra forventet kundeadferd kan i visse tilfeller både være en indikator på hvitvasking og terrorfinansiering som utløser undersøkelses- og/eller rapporteringsplikt, og utløse krav til løpende kundetiltak.

4.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Basert på tilsendt dokumentasjon la Finanstilsynet i foreløpig rapport til grunn at det ble innhentet kundeopplysninger i forbindelse med kundetiltak av Foretakets kunder ved kontraktsinngåelse og i 2021. Det ble også lagt til grunn at Foretaket skal hente inn nye data og risikovurderinger før avvikling av fondet og utbetaling av fondets midler. Det ble lagt til grunn at alle kunder av Foretaket i henhold til den tilsendte dokumentasjonen er klassifisert som kunder med lav risiko.

Rutinen "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" henviser ikke til spesifikke intervaller eller hendelser som skal lede til en ny risikoklassifisering for Foretakets kunder.

Finanstilsynet var etter en foreløpig vurdering kritisk til at Foretaket ikke har satt en maksimumsgrense for intervaller mellom innhenting av kundeopplysninger til kundetiltak og tilhørende risikoklassifisering.

4.3.Foretakets tilsvaer

Foretaket opplyser i tilsvaret at de har operert med en maksimumsgrense på tre år for innhenting av kundeopplysninger med hensyn til løpende oppfølging av kunder i risikoklasse lav (som gjelder alle fem kundeforhold).

Foretaket opplyser at det tar Finanstilsynets kommentar til etterretning, og vil fastsette spesifikke intervaller for slik løpende oppfølging i den skriftlige instruksen, fordelt etter risikoklassifisering.

4.4.Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at opplysninger i Foretakets tilsvaer gir grunnlag for en vesentlig endret vurdering.

Rutinen "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" henviste på tilsynstidspunktet ikke til spesifikke intervaller eller hendelser som skal lede til en ny risikoklassifisering for Foretakets kunder. Finanstilsynet noterer seg at Foretaket har praktisert en maksimumsgrense på tre år for innhenting av kundeopplysninger med hensyn til kunder i risikoklasse lav, men er like fullt kritisk til at Foretaket ikke på tilsynstidspunktet hadde nedfelt en maksimumsgrense for intervaller mellom innhenting av kundeopplysninger til kundetiltak og tilhørende risikoklassifisering i sine rutiner. Finanstilsynet minner om at den løpende oppfølgingen må dokumenteres og lagres i henhold til hvitvaskingsloven § 30.

5. Opplæring av Foretakets ansatte

5.1.Rettslig utgangspunkt

Det følger av hvvl. § 36 at rapporteringspliktige skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket, gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter hvitvaskingsloven og settes i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres.

Finanstilsynet har i sin veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 8/2019) uttalt at hva som er tilstrekkelig vil avhenge av flere forhold, herunder produkter og tjenester som tilbys, størrelse på foretaket og risikoeksponering. Opplæringen må tilpasses den enkelte ansattes ansvar, oppgaver og rolle. Finanstilsynet anser det nødvendig at nyansatte får tilstrekkelig innføring ved oppstart av arbeidsforholdet. Hvilken oppdatering som er nødvendig utover dette vil bero på rettsutvikling, nye interne rutiner, nytt risikobilde mv. Oppdateringen bør uansett skje med jevne mellomrom for å sikre vedlikehold av kunnskapen. Foretaket skal kunne dokumentere etterlevelse av opplæringsforpliktelsene. Etter Finanstilsynets syn innebærer dette at foretaket bør ha en opplæringsplan e.l., og at Foretaket kan dokumentere innhold og gjennomføring.

5.2.Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Finanstilsynet la i foreløpig rapport til grunn at det ifølge Foretaket var gjennomført opplæring i 2021 og 2022 i form av "gjennomgang og repetisjon av gjeldende rutiner", men at denne ikke var dokumentert, og at det ikke var lagt ved noen form for opplæringsplan eller lignende. Finanstilsynet viste til at "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" inneholder et eget punkt 13

om opplæring av ansatte der "Selskapet skal gjennomføre opplæringsprogram i hvitvaskingsregelverket for medarbeiderne".

5.3.Foretakets tilsva

Foretaket viser til at det siden 2021 kun har hatt én ansatt, hvilket er Foretakets daglige leder. Det opplyses at det på denne bakgrunn ikke er gjennomført opplæringsprogram for medarbeidere, ettersom alle relevante arbeidsoppgaver har vært ivaretatt av daglig leder selv.

5.4.Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler gir grunnlag for en endret vurdering. Det er ikke fremlagt dokumentasjon på at det er gjennomført opplæringstiltak overfor Foretakets ansatte. Selv om det for tiden bare er én ansatt i Foretaket, må det gjennomføres hensiktsmessige opplæringstiltak i samsvar med hvitvaskingsloven § 36.

For Finanstilsynet

Britt Hjellegjerde
seksjonssjef

Elisabeth Auren
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.